

धोरण : 6 संस्कृत

९. सूक्तयः

Sem : 2

અનુવાદ

1. નાસ્તિ ઉદ્યમસમઃ બન્ધુઃ।

- ✓ ભાષાંતર : ઉદ્યમ કે મહેનત જેવો કોઈ સગો નથી .
- ✓ ભાવાર્થ : ઉદ્યમ માણસનો સાચો સગો કે વિશ્વાસપાત્ર મિત્ર છે.

ઉદ્યમ કે જાતમહેનતથી વ્યક્તિ પોતાનાં બધાં કામો પાર પાડી શકે છે. સગાં કે મિત્રોને વ્યક્તિ પાસેથી કોઈ ને કોઈ અપેક્ષા હોય છે. પરંતુ ઉદ્યમને કોઈ અપેક્ષા હોતી નથી. આમ, અહીં ઉદ્યમનું મહત્ત્વ દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

2. વૃક્ષાઃ સત્પુરુષાઃ ઇવ ।

- ✓ ભાષાંતર : વૃક્ષો પુરુષો જેવાં હોય છે.
- ✓ ભાવાર્થ : અહીં વૃક્ષોને સપુરુષોની સાથે સરખાવ્યાં છે. વૃક્ષો પોતે તડકામાં ઊભાં રહીને બીજાં ઉપર છાંયડો કરે છે, તેનાં ફળો પણ બીજાં માટે હોય છે. આમ, વૃક્ષો સપુરુષો જેવાં હોય છે.

3. શીલં સર્વત્ર વૈ ધનમ્।

- ✓ ભાષાંતર : શીલ કે ઊંચું ચારિત્ર્ય ખરેખર બધે જ ધનરૂપ છે.
- ✓ ભાવાર્થ : અહીં શીલ એટલે કે ચારિત્ર્યને જ સાચું ધન ગણ્યું છે. વિદેશોમાં વિદ્યા ધન છે, સંકટોમાં બુદ્ધિ એ જ ધન છે, પરલોકમાં ધર્મ ધન છે; પરંતુ ચારિત્ર્ય બધે જ ધન છે. જીવનમાં ચારિત્ર્યને સૌથી વધુ મહત્ત્વ આપવું જોઈએ.

4. માતૃદેવો ભવ।

- ✓ ભાષાંતર : તું માતાને દેવ માનજે.
- ✓ ભાવાર્થ : જે હસ્ત ઝુલાવે પારણું તે જગત પર શાસન કરે' -
આ ઉક્તિ માતાનું ગૌરવગાન કરે છે. માતા પોતાનાં
પુત્રપુત્રીને સુસંસ્કારોનાં અમૃત પાઈને પ્રગતિના શિખરે
પહોંચાડે છે. આથી માતા દેવતુલ્ય છે; તેનું માન-સન્માન અને
પૂજન થવું જોઈએ.

5. સત્યમેવ જયતે।

- ✓ ભાષાંતર : સત્ય જ વિજય પામે છે.
- ✓ ભાવાર્થ : સત્યને માર્ગે ચાલનારને અનેક મુસીબતોનો મુકાબલો કરવો પડે છે પણ છેવટે તેની જ જીત થાય છે. સત્યવાદી રાજા હરિશ્ચંદ્ર પર અનેક આફતો આવી હતી, પણ તેઓ એ બધાને પાર કરી ગયા હતા. આથી હરિશ્ચંદ્રનું નામ અમર થઈ ગયું છે.

6. અહિંસા પરમો ધર્મઃ ।

✓ ભાષાંતર : અહિંસા શ્રેષ્ઠ ધર્મ છે.

✓ ભાવાર્થ : જગતના બધા ધર્મોએ હિંસાનો ત્યાગ કરવાનું કહ્યું છે. અહિંસાને જીવનમાં સ્થાન આપવાનો ઉપદેશ કર્યો છે. મનુષ્યો, પશુઓ, પક્ષીઓ, કીટપતંગો અને વનસ્પતિ સુદ્ધાં અહિંસાને આવકારે છે. આ રીતે પોતાના જીવનને સુખશાંતિમય બનાવે છે.

7. વિદ્યા વિનયેન શોભતે।

- ✓ ભાષાંતર : વિદ્યા વિનય વડે શોભે છે.
- ✓ ભાવાર્થ : જીવનમાં વિનય કે શિસ્ત ન હોય તો વિદ્યાનો કશો અર્થ નથી. માણસ ગમે તેટલો ભણ્યો હોય પણ જો તેનામાં વિનય ન હોય તો તેનું ભણતર નકામું છે. વિનય કે શિસ્ત ઉચ્ચ જીવન માટે આવશ્યક છે.

8. ઉત્સવપ્રિયાઃ ખલુ જનાઃ ।

✓ ભાષાંતર : લોકો ખરેખર ઉત્સવપ્રેમી હોય છે.

✓ ભાવાર્થ : ‘છે માનવજીવનની ઘટમાળ એવી,
દુઃખપ્રધાન સુખ અલ્પ થકી ભરેલી.” - આ પ્રસિદ્ધ કાવ્યપંક્તિમાં
જણાવ્યું છે કે મનુષ્યજીવનમાં દુઃખ વિશેષ પ્રમાણમાં અને સુખ બહુ જ
અલ્પ માત્રામાં છે. આથી મનુષ્યો સુખ માટે, આનંદ ઝંખતા હોય છે.
આથી જ તે વિવિધ ઉત્સવો, પર્વો, તહેવારો વગેરે ઊજવીને જીવનને
આનંદમય બનાવવાની કોશિશ કરે છે.

ટિપ્પણી

ઉધમ:	- મહેનત
સમ:	- સમાન
ઇવ	- જેવું
શીલમ્	- ચારિત્ર્ય
પરમ:	- શ્રેષ્ઠ
ખલુ	- ખરેખર
જના:	- માણસો

स्वाध्यायः

1. नीचेना शब्दोनं मोटेथी शुद्ध उच्चारण करो.

- उद्यमसमः,
- सर्वत्र,
- सत्यमेव,
- विनयेन,
- उत्सवप्रियाः।

2. એકમમાં આપેલ સૂક્તિઓનું લયબદ્ધ પઠન કરો.

3. આપેલી સૂક્તિઓમાંથી તમારા શિક્ષક જે પાંચ સૂક્તિઓ
લખાવે તે સાંભળીને લખો.

4. સત્યમેવ જયતે એ વિષય પર તમારા વર્ગમાં બે જૂથમાં ચર્ચા
કરો.

5. કૌસમાં આપેલા શબ્દોમાંથી યોગ્ય શબ્દ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (1) વૃક્ષાઃ સત્પુરુષાઃ ઇવ। (વૃક્ષાઃ, કાકાઃ)
- (2) અહિંસા પરમો ધર્મઃ। (હિંસા, અહિંસા)
- (3) સત્યમ્ એવ જયતે। (સત્યમ્, અસત્યમ્)
- (4) વિદ્યા વિનયેન શોભતે (વિનયેન, ધનેન)
- (5) નાસ્તિ ઉદ્યમ સમઃ બન્ધુઃ । (ઉદ્યમ, ધન)

Thanks

For watching